

Carl Orff | Carmina Burana

Jedno z najpopularniejszych masowych widowisk muzycznych

Części utworu:

Veris laeta facies

In taberna

Cour d'Amours

Carmina Burana to nazwa trzynastowiecznego zbioru pieśni, odnalezionego w 1803 roku w opactwie Benedyktynów w bawarskiej miejscowości Benediktbeuern. Przekazane do Bayerische Staatsbibliothek w Monachium manuskrypty wpadły w ręce urodzonego w tym mieście Carla Orffa i zainspirowały go do skomponowania wielkiego utworu wokalnie-instrumentalnego. Dziś tytuł *Carmina Burana* kojarzy się przede wszystkim z jego dziełem, które stało się jednym z najpopularniejszych masowych widowisk muzycznych. Jego popkulturowy potencjał potwierdziły liczne opracowania rockowe i heavymetalowe, cytaty w filmach i reklamach.

Skomponowany w 1937 roku utwór *Carmina Burana* ma postać kantaty scenicznej na głosy solowe, chór i orkiestrę i jest romantyczną stylizacją muzyki średniowiecza. Kompozytor oparł się na tekstach moralizatorskich, miłosnych i biesiadnych. Utwór składa się z trzech części, a każda z nich ma odmienny charakter. Prolog *Fortuna Imperatrix Mundi* (*Fortuna władczyni świata*) mówi o niestałości ludzkiego szczęścia. Pierwsza część, *Primo vere* (*Wiosna*), opiewa uroki budzącej się przyrody. Druga część, *In taberna* (*W gospodzie*), to pochwała zabawy i uciech podniebienia. Trzecia część, *Cour d'amours* (*Dwór miłości*), sławi miłość ziemską. Całość zamyka powrót do moralizatorskiego prologu.

Pisząc swoją kantatę Orff myślał o „teatrze totalnym”, inspirowanym antycznym teatrem greckim, łączącym muzykę, poezję i taniec, stąd w jego utworze eksponowana rola chóru i instrumentów perkusyjnych. Rytm jako podstawowy i najważniejszy element muzyczny przenika nie tylko partię orkiestry, ale i tekst pełen efektów „perkusyjnych”, skandowania i powtórzeń.

Prawykonanie *Carmina Burana* odbyło się w Operze Frankfurckiej w 1937 roku, w inscenizacji Oscara Wälterlina. Nazistowscy funkcjonariusze dostrzegli w muzyce cechy dzieła „zdegenerowanego”, jednak zachwyty publiczności sprawił, że odwołali swoją ocenę, torując Orffowi drogę do kariery w III Rzeszy. Określona początkowo na łamach prasy jako „bawarska Niggermusik” (z racji wyrazistej rytmiki), w pamiętniku Josepha Goebbelsa przemienia się w utwór „niezwykle piękny” i muzykę sławiącą pradzieje „kultury aryjskiej”. Orff przystał na taką interpretację, mimo że w młodości przejawiał poglądy lewicowe, pisał muzykę do tekstów Bertolta Brechta i zaangażował się w projekt powszechnego umuzykalnienia społeczeństwa. Tuż przed dojściem Hitlera do władzy opracował oryginalną metodę wychowania muzycznego dzieci przez zabawę i ruch. Ta edukacyjna działalność przyniosła mu podobną sławę, co kantata *Carmina Burana*.

Monika Pasiecznik

Na ilustracji: Koło fortuny z oryginalnego manuskryptu *Carmina Burana*, [Wikimedia Commons](#), PD